

חזרה אל הטבע והתמימות בעוז וענווה

1. הרב קוק. עין איה ברכות ח"ב פסקה כז'.

"אמר רבה בר שמואל...אחר כל אכילתך אכול מלח ואחר כל שתייתך שתה מים ואי אתה ניזוק. אם שהאדם הרחיב צרכו בכל עניו והרבה להשתמש בכל ענינים מורכבים שהמציא בעמלו והמצאותיו, מ"מ ראוי שיזכר תמיד כי ראוי להתקרב תמיד אל עצם הטבע, ולהרגיל עצמו להיות חי עמו ולא ישכח את המקור הראשי לכל ההרכבות.

החינוך הזה יועיל הרבה לבריאות הגוף, שלא ימשך הרבה במותרות שאין להם סוף, שהמותרות המתרבות בלא גבול יאבידו מן האדם את ההמשכה להענינים הטבעיים במקורם. וגם ימשך מזה תועלת נפשי בשכל ודעת וממנו ליראת ד' ושלימות האמיתי, כי אע"פ שירחיב דעתו בתולדות רבות שכליות, מ"מ היסודות הפשוטים שהם המושכלות הראשונות ושרשי האמונה הפשוטה הברורה ע"י הקבלה המפורסמת, תמיד יהי בפיו ובלבבו.

וכשם שבאכילתו אחרי כל אכילתך אכל מלח, שהוא המאכל האחד שיוכל האדם לאכול את היסוד הטבעי כמו שהוא שלא חלו בו שינויים ותמורות, כי הוא נמצא ג"כ בעמק האדמה כתבניתו בלא ידי אדם וגם שינויים טבעיים לא חלו עליו מיום כוננו ד' ביסודות הארץ. והמים ג"כ המשקה הטבעי שלא חלו בה ידיים, והם מרגילים את הגוף והנפש גם יחד לזכור את המקור הנקי והפשוט שממנו תוצאות להמון ההרכבות. כן הוא מעיר את השכל שלא להתרחק מהמקור הראשי, שהאלהים ברא את האדם ישר, וישיג האמיתיות הדרושות לשלימותו באורח ישרה, וע"פ הטבע הישר של הנפש יעלה להתגדל בחכמה ודעת. ואם לא יבקש חשבונות רבים, כ"א ידע שחשבון יחיד עליו לבקש מבלי להתרחק מהיושר האלהי המוטבע בנפשו, אז ימצא אשרו ומעלות רוחו בכל המון ההרכבות השכליות ולא יתעה מני אורח כ"א ילך בדרך צדיקים הולך ואור..."

2. ר' נחמן.

"אין לאדם בעולמו כי אם אותו היום ואתה השעה שעומד בו, כי יום המחרת הוא עולם אחר לגמרי...שלא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום ואתה השעה. כי קשרוצים להיכנס בעבודת השם, נדמה לאדם כאילו הוא משא כבד ואי אפשר לו לשאת משא כבד כזה, אבל קשיחשב שאין לו רק אותו היום – לא יהיה לו משא קלל".

3. הרב קוק. שמונה קבצים.

"העולם מחזר אחרי חכמות, הבנות וידיעות מחודדות, וסוף כל סוף עקר נקודת החיים סובבת על העתיד, על החנוך של הדור, והחנוך הוא הטפול בילדים, בקטנים, ואופק שכלם הלא הוא כל כך כהה, עד שכל המון הרחבות של המדעים ושל ההתעמקות שלנו אליהם לא יגש. אולי צריכים אנו לדעת מזה, שבאמת לא חכמה וידיעה רבה היא המאשרת אותנו, אלא התום של הילדות. וזהו אשרנו, שאנו מקושרים אל החנוך הילדותי בצורת תרבותנו. הקשר הזה לבדו הוא כבר עושה בנו הרושם של התקשרות עם הילדות, עם תמימותה, ואיזה זרם של תמימות עובר גם כן עלינו ומזדלף בקרבנו, להפיג על ידו את זוהמת הערמימות שנמסכה בנו מבגרותנו. אשרי מי שיונק מלשד הילדות גם בהיותו איש, גם בזקנותו. אשרי מי שנעשה כבן שנה בלא חטא, בהיותו כבר עמוס במשא של שנים רבות מימי חיי הבלו".

4. הרב קוק, עין איה ברכות ח"ב, פ"ו פסקה נ'.

"ית"ח, אל יצא כשהוא מבושם לשוק...במקום שחשודין על משכב זכור. ההתהדרות המפנקת את הנפש היא מצד עצמה דבר הדור ונאות, אבל יהפך למגונה במקום שהוא דומה לכיעור ופריצות. וחוקי המוסר הנגדרים ג"כ מצד הטבע הישר, ראוי למי שמתגדל בחכמה, להיות נשמר מהם באורח נשגב יותר מהאיש ההמוני שהוא קרוב אל הטבע. אבל מי שכוחות נפשו רמים הוא מתעלה על הטבע, ע"כ חוקי המוסר שבו ג"כ ראויים להבנות מצד החכמה, והגנת הטבע מתבטלת ממנו. ע"כ כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, ואם לא תצורף מוסר חכמה ויראת ד' להרחבת התבונה מוכרח הדבר שיצאו פריצים גם בדרכי המוסר הטבעיים, ע"כ הוא בייחוד גנאי לת"ח"

5. ברכות דף כח.

"תנא; אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס. שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר: כל תלמיד שאין תוכו כבדו - לא יכנס לבית המדרש. ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי. אמר רבי יוחנן: פליגי בה אבא יוסף בן דוסתאי ורבנן, חד אמר: אתוספו ארבע מאה ספסלי; וחד אמר: שבע מאה ספסלי. הוה קא חלשא דעתיה דרבן גמליאל, אמר: דלמא חס ושלום מנעתי תורה מישראל. אחזו ליה בחלמיה חצבי חירי דמליין קטמא. ולא היא, ההיא ליתובי דעתיה הוא דאחזו ליה. תנא: עדיות בו ביום נשנית, וכל היכא דאמרינן בו ביום - ההוא יומא הוה. ולא היתה הלכה שהיתה תלויה בבית המדרש שלא פירשוה"